

Ote: Maakuntahallitus 12.03.2018 § 40 Lausunto esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistamisesta

40 § Lausunto esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistamisesta 1

LAUSUNTO ESITTÄVÄN TAITEEN JA MUSEOIDEN VALTIONRAHOITUKSEN
UUDISTAMISESTA

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa työryhmämuistiosta esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistamiseksi. Työryhmän jäsenistä viisi jätti esitykseen erivän mielipiteen, joista kolme koskee teatteria. Työryhmän esitys: <http://minedu.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-541-9>

Työryhmä ehdottaa, että esittävän taiteen edistämisestä annettava laki kattaisi yleisesti kaikki esittävän taiteen muodot. Valtionosuuskelpoisuus muuttuisi määräaikaiseksi kolmen tai kuuden vuoden mittaiseksi. Esittäväälle taiteelle tulisi yksi yhteinen yksikköhinta, jota voitaisiin painottaa mm. toiminnan luonteeseen liittyvillä kertoimilla. Valtionosuusprosentti olisi 39. Taiteen vapaan kentän toiminta-avustukset myönnettäisiin yksi- tai kolmivuotisinä. Toimijoille, jotka eivät täytä toiminta-avustuksen saamisen edellytyksiä, voitaisiin myöntää kertaluontoisia erityisavustuksia.

Museoiden valtionosuus muodostuisi ns. perusrahoituksesta sekä tehtäväkohtaisesta rahoituksesta alueellisille ja valtakunnallisille vastuumuseoille. Vastuuseot korvaisivat sekä nykyisen maakunta- ja aluetaidemuseojärjestelmän että valtakunnallisen erikoismuseojärjestelmän. Perusrahoituksen valtionosuusprosentti olisi 37. Alueellisten vastuumuseoiden tehtäväkohtaisen osan valtionosuusprosentti olisi 85.

Työryhmän tehtävänä oli analysoida teatteri-, tanssi- ja sirkustaiteen palveluiden sekä orkesteri- ja museopalveluiden tulevaisuuden haasteita ja mahdollisuuksia sekä valmistella ehdotus niiden valtionrahoituksen uudistamiseksi. Tavoitteena oli uudistaa rahoitusjärjestelmää siten, että se ottaisi huomioon toimijakentässä ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ja tulevaisuuden haasteet, tukisi laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa sekä kannustaisi uudistuksiin. Työryhmän tuli ottaa huomioon taide- ja kulttuuripalveluiden alueellisen saatavuuden turvaaminen ja valtionosuuden ulkopuolisen ammattilaiskentän toiminta. Lisäksi työryhmän tuli huomioida muutokset toimintaympäristössä paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla sekä taide-, kulttuuri- ja kulttuuriperintöalan myönteiset vaikutukset mm. luovuuteen ja hyvinvointiin sekä kasvuun ja työllisyyteen.

Lausuntopyyntö ja oheisen lausunnon pohjalta täytetyt vastaukset ovat liitteinä.

Kehityspäällikkö Koskinen:

Työryhmän esitys esittävän taiteen edistämistä koskevan lain osalta ei ole esitettyssä muodossa toteuttamiskelpoinen. Esitystä tulee korjata esimerkiksi valtionavun määräaikaisuutta sekä Tampereen Työväen Teatterin asemaa koskien. Museoiden valtionrahoituksen uudistamista koskevat esitykset ovat sen sijaan oikeasuuntaisia, mutta niiden toteutuksessa tulee huolehtia, että velvoitteensa nyt hyvin hoitaneilla ei maksateta uudistuksen kustannuksia. Tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kustannukset tulee korvata riittävän hyvin. Ehdotukset vapaan kentän saamien euromääräisten tukien nostamiseksi ja yhtä vuotta pidempien rahoituskausien tavoittelemiseksi ovat kannatettavia.

Uudistusta ei tule toteuttaa ellei järjestelmään ei ole osoitettavissa lisärahoitusta.

Esittävän taiteen edistämistä koskevan lakiesityksen perustelut ovat puutteellisia ja ne perustuvat riittämättömiin vaikutusarviointeihin. Mahdollisen jatkovalmistelun pohjaksi vaikutusarviointia tulisi tehdä suhteessa työryhmälle asetettuihin tavoitteisiin.

Työryhmän esityksessä korostuu vaihtuvuuden tavoittelu työlle asetettujen muiden tavoitteiden kustannuksella. Jos halutaan tukea laadukasta, vaikuttavaa ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa ammatillista toimintaa, niin se vaatii ennakoitua rahoituksen. Tämä pysyvyyden puute on ongelma vapaan kentän toimintaedellytyksissä ja nyt tätä samaa vaihtuvuutta esitetään myös laskennallisen valtiosuusjärjestelmän sisälle.

Huomionarvoista on, että nykyinen järjestelmä mahdollistaa uusien toimijoiden pääsyn rahoituksen piiriin ja sieltä pois, jos asetetut kriteerit eivät enää täyty. Esimerkiksi uusia teattereita on otettu nykyjärjestelmän aikana valtiosuuden piiriin yhdeksän ja orkestereita viisi. Käytännön rajoite on ollut lähinnä valtiosuusmäärärahan riittämättömyys.

Kunnilla on merkittävä rooli taidelaitosten omistajina ja toiminnan rahoittajina. Määräaikainen hakeutuminen rahoituksen piiriin ei tue kuntien roolin positiivista kehittymistä.

Tampereen Työväen Teatterin rahoitukseen työryhmä esitti kahden miljoonan leikkausta, joka kerrannaisvaikutuksineen tarkoittaa jopa kolmea miljoonaa euroa. Se puolittaisi teatterin toiminnot, johtaisi mittaviin irtisanomisiin ja suuri näyttämö jouduttaisiin todennäköisesti sulkemaan.

Tampereen Työväen Teatteri on Pirkanmaan suurin kulttuurilaitos. Se on kävijämäärällä mitattuna Suomen kolmanneksi suurin ja sen katsojista 40% tulee Pirkanmaan ulkopuolelta. TTT työllistää monipuolisesti taiteilijoita kuten näyttelijöitä, muusikoita ja tanssijoita. Teatterilla on vuodessa kulttuurialalle erittäin merkittävät lähes 400 työsuhdetta. TTT toimii kulttuurin kansallisena veturiyksikkönä. Verkostoon kuuluvat mm. Yle TV1, Tampereen yliopisto (Näty), Pirkanmaan musiikkiopisto, Tampereen Konservatorio, Teatterikorkeakoulu, Miskantti -kuoro, Tanssiteatteri MD, Tampereen ammattikorkeakoulu, Sara Hildénin taidemuseo, Lauri Viita -museo, pääkirjasto Metso, Teatteri Siperia, Teatteri Telakka ja Teatteri 2.0.

Vuonna 2016 TTT:n toimesta järjestettiin 83 ilmaista yleisötahtumaa ja tilaisuutta (avoimet harjoitukset, keskustelutilaisuudet, runoilat ym.), joihin osallistui noin 6000 kävijää. TTT on Tampereen Teatterikesän perustajajäsen ja osallistuu edelleen joka vuosi festivaalin toteuttamiseen. TTT vastaa Pyyntikin kesäteatterista yhdessä Tampereen kaupungin ja Tampereen Teatterin kanssa. Tällä hetkellä TTT:n lippukohtainen valtiolta tuleva rahoitusosuus suhteessa saman statuksen omaaviin on kaikkein alhaisin.

TTT sijaitsee logistisesti parhaimmalla paikalla Suomessa. Puolen miljoonan asukkaan Pirkanmaan ennakoidaan kasvavan lähes 100 000 asukkaalla 2040 mennessä.

TTT:n päänäyttämön rakennuksen omistaa Tampereen kaupunki ja Suomen valtio.

Tampereen Työväen Teatterin alkujuuret ulottuvat 116 vuoden taakse ja juontuvat työväestön omasta teatteriharrastuksesta. Suomalaisen kansallinäyttämön aseman TTT täyttää vahvasti omaleimaisella ja yhteiskunnallisesti painavalla sekä taiteellisesti korkeatasoisella ohjelmistolla. TTT:ssä voi nauttia vahvasti arkitodellisuuteen pohjautuvasta rehevästä kansanteatterista. Sirkku Peltolan musikaalit ovat tällä hetkellä korkeatasoisinta teatteritaidetta Suomessa. Nykypäivän teatteritaidetta ja työväentaustaista kansankulttuuria tunteva tunnistaa helposti TTT:n kansallinäyttämön ohjelmistosta vahvan juurevan erityisroolin.

Päätösesitys. Maakuntajohtaja Halme

Maakuntahallitus päättää

esittää lausuntonaan työryhmämuistiosta esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistamiseksi

ja

niihin liittyviksi laeiksi seuraavaa:

Työryhmän esitys esittävän taiteen edistämistä koskevan lain osalta ei ole esityksessä muodossa toteuttamiskelpoinen. Esitystä tulee korjata esimerkiksi valtionavun määräaikaisuutta sekä Tampereen Työväen Teatterin asemaa koskien. Sen sijaan museoiden valtionrahoituksen uudistamista koskevat esitykset ovat oikeasuuntaisia, mutta niiden toteutuksessa tulee huolehtia, että velvoitteensa hyvin hoitaneilla ei makseta uudistuksen kustannuksia. Tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kustannukset tulee korvata riittävän hyvin. Ehdotukset vapaan kentän saamien euromääräisten tukien nostamiseksi ja yhtä vuotta pidempien rahoituskausien tavoittelemiseksi ovat kannatettavia.

Uudistusta ei tule toteuttaa siinä tapauksessa, jos järjestelmään ei ole osoitettavissa lisärahoitusta.

Työryhmän esityksen korjaamiseen tarvittava jatkovaimistelu edellyttää perusteellista ja riippumatonta vaikutusarviointia, joka tulisi tehdä suhteessa työryhmälle asetettuihin keskeisiin tavoitteisiin.

Työryhmän esityksessä korostuu vaihtuvuuden tavoittelu työlle asetettujen muiden tavoitteiden kustannuksella. Laadukas, vaikuttava ja taiteellisiin lähtökohtiin pohjautuva ammatillinen toiminta vaatii ennakoitua rahoitusta, jota työryhmän esitys esittävän taiteen osalta ei riittävällä tavalla tarjoa. Esitys laajentaa vapaan kentän rahoitusongelman laskennallisen valtionosuusjärjestelmän sisälle. Oikeus valtionosuuteen tulisi olla toistaiseksi voimassa oleva siten, että uudet toimijat voivat määrävuosina hakea valtionosuuteen, jossa yhteydessä kaikkien toimijoiden edellytyksiä arvioitaisiin.

Työryhmän esityksessä on jäänyt vähäiselle huomiolle kuntien merkittävä rooli taiteellisten omistajina ja toiminnan rahoittajina. Esitys ei edistä kuntien sitoutumista toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Työryhmän esitys kahden miljoonan euron leikkauksesta Tampereen Työväen Teatterin rahoitukseen on täysin kohtuuton Tamperetta, Pirkanmaata ja suomalaista teatterikulttuuria kohtaan. Kerrannaisvaikutuksineen leikkaus nousisi kol-

meen miljoonaan ja käytännössä puolittaisi teatterin toiminnot sekä vaarantaisi Tampereen kaupungin ja Suomen valtion omistaman päänäyttämön tulevaisuuden. Työryhmän TTT:tä koskevasta esityksestä puuttuu asiantuntijatyötä edellytettävä vastuullinen, avoin, perusteellinen ja tosiasioihin pohjautuva valmistelu sekä hyvän hallinnon toimintatavan mukainen laadukas vaikutusarviointi.

Tampereen Työväen Teatteri on Pirkanmaan suurin kulttuurilaitos. Se on kävijämäärällä mitattuna Suomen kolmanneksi suurin ja sen katsojista 40% tulee Pirkanmaan ulkopuolelta. TTT sijaitsee logistisesti parhaimmalla paikalla Suomessa nyt jo yli puolen miljoonan asukkaan Pirkanmaalla.

TTT työllistää monipuolisesti näyttelijöitä, muusikoita ja tanssijoita. Teatterilla on vuodessa kulttuurialalle merkittävät lähes 400 työsuhdetta. TTT toimii kulttuurin kansallisena veturiyksikkönä ainoana Helsingin ulkopuolella. TTT:n yhteistyöverkostoon kuuluvat mm. Yle TV1, Tampereen yliopisto (Näty), Pirkanmaan musiikkiopisto, Tampereen Konservatorio, Teatterikorkeakoulu, Miskantti -kuoro, Tanssiteatteri MD, Tampereen ammattikorkeakoulu, Sara Hildénin taidemuseo, Lauri Viita -museo, pääkirjasto Metso, Teatteri Siperia, Teatteri Telakka ja Teatteri 2.0.

Tampereen Työväen Teatteri on osa Suomen historiaa ja oleellinen osa suomalaista teatterikulttuuria. TTT:n alkujuuret ulottuvat peräti 116 vuoden taakse ja juontuvat työväestön omasta teatteriharrastuksesta.

Suomalaisen kansallinäyttämön aseman Tampereen Työväen Teatteri lunastaa vahvasti omaleimaisella ja yhteiskunnallisesti painavalla sekä taiteellisesti korkeatasoisella ohjelmistolla. TTT:ssä voi nauttia arkitodellisuuteen pohjautuvasta rehevästä kansanteatterista. Nykypäivän teatteritaidetta ja työväentaustaista kulttuuria tunteva tunnistaa vaikeuksitta TTT:n näytöksistä ja ohjelmistosta ainutlaatuisen kansallinäyttämön juurevan ja omaleimaisen erityisroolin.

Edellä olevaan perustuen tulee valtionosuustyöryhmän esitystä Tampereen Työväen Teatterin osalta muuttaa nykyisen valtionosuuden turvaavalle tasolle. TTT:n asema maamme ainoana Helsingin ulkopuolisena kansallinäyttämönä on edelleen vähintään yhtä hyvin perusteltu ja tarpeellinen, kuin mitä se on ollut tähän asti. TTT:n tulee jatkossakin olla yksi Suomen kansallinäyttämöistä.

Päätös. Päätösesitys hyväksyttiin.

Lisätietoja: Maakuntahallituksen puheenjohtaja Roope Lehto, 040 591 5660
Maakuntajohtaja Esa Halme, 040 500 3531, esa.halme@pirkanmaa.fi
Kehityspäällikkö Marko Koskinen, 0500 752 573, marko.koskinen@pirkanmaa.fi